

משטרת ישראל
אגף חקירות ומודיעין

-בלמ"ס-

נוהל זה הותר לעיון על פי חוק חופש המידע

			נוהלי אח"ם
מספר: 300.20.153	תת-פרק: תחומי אחריות	פרק: חקירות	
שם נוהל: יחסי גומלין בין יחידות החקירה לבין רשות הטבע והגנים			תאריך פרסום: 11/08/2025
			תאריך תחילה: 11/08/2025
			תאריך ביטול:
			נוסח: 2

1. כללי

- א. רשות הטבע והגנים (להלן: "הרשות") מהווה גוף חקירה עצמאי בעירות על חיקוקי הגנת הטבע, ובהם ערכי הטבע המוגנים וחיות הבר המוגנות (להלן: "חיקוקי טבע" המנויים בנספח א').
- ב. סעיף 59 לחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998 (להלן: "החוק") וסעיף 11 לחוק להגנת חיית הבר, תשט"ו-1955 מקנים לפקחי הרשות סמכויות, בהן – תפיסה, מעצר ללא צו, עיכוב חשוד במקום, עיכוב לצורך חיפוש ובדיקת מסמכים, עיכוב כלי רכב לשם חיפוש וסמכויות חקירה. פקחי הרשות שהוסמכו לכך, מוסמכים לבקש מבית משפט צו מעצר וצו חיפוש.
- ג. בנוסף לכך, הרשות אוכפת עבירות סביבתיות נוספות בהתאם לתוספת בחוק. מתוקף כך, מוקנות לפקחיה סמכויות אכיפה נוספות, זאת בהתאם לגוף המסמיך ולהוראות אותם החוקים בהם התקבלה ההסמכה, כגון עבירה של איסור נהיגה בחוף ים.
- ד. חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), תשנ"ד-1994 (להלן: "חוק צער בעלי חיים") אינו מופיע בתוספת בחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998 על כן, אין כפועל יוצא סמכות לרשות לחקור בגין עבירות על פי חוק זה.

2. מטרת הנוהל

מטרת הנוהל היא להסדיר שני נושאים עיקריים כמפורט להלן:

- א. אופן הטיפול בתלונות על עבירות לפי חיקוקי הטבע, וקביעת הגורם האחראי לטיפול בתלונות אלה, תוך עיגון שיתוף הפעולה בין משטרת ישראל לרשות, בין היתר, בחקירת עבירות לפי חוק צער בעלי חיים אשר מתבצעות יחד עם עבירות כלפי ערכי טבע מוגנים וחיות בר מוגנות.

ב. אופן הטיפול של משטרת ישראל בתלונות שהגישו פקחי הרשות על עבירות שבוצעו כנגדם, במסגרת מילוי תפקידם, בהיותם עובדי ציבור כאוכפי חוק. יודגש, כי לפקחי הרשות יש סמכות לחקור אך בשל עבירות חיקוקי הטבע הרלוונטיות לתפקידם ובגין הם הוסמכו כדין. עבירות מכוח חוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**") כגון: תקיפה, איומים, הכשלת עובד ציבור וכיו"ב מטופלות אך ורק על ידי המשטרה, ולכן לא ניתן לגנוז חקירות אלה בעילה של "רשות אחרת חוקרת".

3. הגדרות

- א. **הממונה על החקירה המשטרתית** – הקצין הממונה על החקירה ביחידת המשטרה.
- ב. **חיית בר מוגנת** – בהתאם להגדרתה בחוק להגנת חיית הבר, תשט"ו-1955.
- ג. **חקירה משותפת** – כל אירוע שבו בוצעה עבירה בהתאם לסעיף 2 לחוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), תשנ"ד-1994, נגד ערך טבע מוגן או נגד חיית בר מוגנת. לעיתים בתיק החקירה יכול שיהיו עבירות נוספות כגון עבירות התעללות בחיות בר מוגנות וכד'.
- ד. **ממונה אכיפה ברשות** – הגורם המוסמך האחראי מבחינת הדרג המקצועי בהתאם למחוז הרלוונטי בארבעת המחוזות הקיימים בחטיבת אכיפת הרשות (דרום, צפון, מרכז ויהודה ושומרון) (אמצעי קשר עם מחוזות הרשות, מפורטים בנספח ב').
- ה. **ערך טבע מוגן** – בהתאם לאכרזת גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (ערכי טבע מוגנים) (תיקון), התש"ף-2019.

4. חקירה בעבירות על חיקוקי הטבע

א. קבלת תלונות

הובא לידיעת המשטרה חשד לביצוע עבירה על פי חיקוקי הגנת הטבע המנויים בנספח א', אם על ידי הגשת תלונה ואם בכל דרך אחרת, תפעל המשטרה כדלהלן:

(1) כאשר מדובר בעבירה לפי חיקוקי הגנת הטבע בלבד, אשר לרשות יש את הסמכות לחוק על פי חוק (בהתאם לרשימת החיקוקים בנספח א'), יועבר חומר החקירה אל ממונה האכיפה של הרשות, בהתאם למחוז הרלוונטי, (ראה נספח ב' "אמצעי קשר עם מחוזות הרשות"), והעתק של החומר ייגזז בעילת "רשות אחרת מוסמכת לחקור". יש להודיע טלפונית על העברת החומר לאגף החקירות שברשות ולציין פעולה זאת ביומן החקירה שבתיק.

(2) היה ובוצעו במסגרת האירוע הפלילי עבירות על חיקוקי הטבע וגם על הוראות חיקוק אחרות, אשר לרשות אין סמכות לחקור אותן, יש לנהוג כאמור להלן:

א) במקרים בהם במהלך אירוע בו קיים חשד לכך שלצד עבירות על חיקוקי הטבע נעברה עבירה של תקיפת או הפרעה או העלבה לעובדי הרשות במהלך תפקידם. יש להפריד את הטיפול החקירתי בעבירות השונות: העבירה כנגד עובד הציבור תטופל על ידי המשטרה, ועבירות על חיקוקי הטבע יועברו להמשך טיפול הרשות כרשות אחרת מוסמכת לחקור.

ב) אירוע בו קיים חשד כי בוצעו עבירות על הוראות סעיף 2 לחוק צער בעלי חיים ועבירות על ערך טבע מוגן או חיית בר מוגנת כאמור, אירוע העולה כ-"חקירה משותפת", ייחקר האירוע כולו על ידי משטרת ישראל. בתחילת חקירת האירוע יש לקיים קודם לכן

היוועצות מול פקחי הרשות אשר להם ידע רב בנושא המצב המשפטי בכל הנוגע לחוקים ולתקנות העוסקים בחיקוקי הגנת הטבע, כמפורט להלן בסעיף 4 ב'. למעלה מכך, ככל שניתן ויש צורך חקירתי, החקירה תתנהל כאשר חוקר המשטרה ונציג הרשות נוכחים יחד על פי שיקול דעת קצין החקירות.

ג) בוצעו בפרשיה אחת מספר עבירות על חיקוקי הגנת הטבע ועל הוראות חיקוק אחרות שאינן עבירות לפי סעיף 2 לחוק צער בעלי חיים כגון שב"ח נשק וכד', אשר לרשות אין סמכות לחקור אותן, כלל החקירה תבוצע על ידי משטרת ישראל, וזאת באחד משני המקרים האלה:

- (1) טובת החקירה שלא לפצל את הטיפול בחקירה, זאת משיקולי יעילות או חומרת העבירות המשטריות וזאת על פי שיקול דעת הקצין הממונה על החקירה.
- (2) כאשר למשטרה קיים עניין מיוחד בחקירת האירוע.

ד) היו העבירות על חיקוקי הטבע ועל הוראות חיקוק אחרות, בנסיבות שאינן עולות להגדרת תיק משותף כפי שפורט לעיל, יש לפצל את תיק החקירה כך שכל חומרי החקירה הרלוונטיים יעברו לרשות לצורך מיצוי החקירה באופן עצמאי.

ב. דגשים בחקירה

1) עם פתיחת החקירה משותפת, יפנה החוקר המטפל לממונה האכיפה, בהתאם למחוז הרלוונטי של הרשות. כפי שצוין לעיל, החקירה תתנהל, ככל שניתן, כאשר חוקר המשטרה ונציג הרשות חוקרים יחד, זאת בכפוף לנהלים ולהנחיות, ועל פי שיקול דעת הקצין הממונה על החקירה.

2) ככל שעולה צורך חקירתי בהעברת העתק של חומרי החקירה לרשות, ובכלל זה: דוחות פעולה של שוטרים, מסמכים לעיון, מזכרים וכיו"ב, ניתן להעביר את חומרי החקירה לרשות, זאת על פי שיקול דעת הקצין הממונה על החקירה.

3) המשטרה רשאית להסתייע ברשות, בין היתר, בנושאים המפורטים כדלקמן:

- א) תפיסת מוצגים מן החי והצומח, החזקתם ושמירתם;
- ב) הנחיה והדרכה בדבר אופן ניהול החקירה ויסודות העבירות בחיקוקי הגנת הטבע;
- ג) ביצוע בדיקות מעבדה נדרשות, כגון: בדיקות לזיהוי בעל חיים שנצוד;
- ד) המצאת חוות דעת של מומחה במקרה הצורך, כולל לעניין התעללות בחיות בר מוגנות וערכי טבע מוגנים;
- ה) בדיקת הרשעות קודמות של החשוד בעבירות לפי חיקוקי הגנת הטבע מאחר ולעיתים אינן מדווחות למרשם הפלילי.
- ו) ניתן להיעזר ברשות לטובת העברת בעל חיים/פגר בעל חיים לבדיקה במכון הווטרינרי בבית דגן.

4) ככל שתוגש בקשה למשטרה להחזרת תפוס אשר נתפס בתיק החקירה, בין אם משותפת ובין אם לאו, ייוועץ ק' החקירות עם ממונה האכיפה לעניין החזרתו וככל שיתקיים דיון, יופיע נציג המשטרה יחד עם נציג רשות הטבע והגנים בדיון בבית המשפט.

5) החליט בית המשפט על החזרת התפוס, ייוועץ נציג המשטרה עם נציג הרשות בדבר הגשת ערר על ההחלטה, ככל שיוחלט על הגשת ערר, יופיעו בדיון האמור נציג המשטרה ונציג הרשות. האמור נכון גם במקום שהערר הוגש על ידי הבעלים או מחזיק התפוס על החלטה שלא להשיב התפוס. כאשר ישנה מחלוקת בין שני הגופים לעניין הגשת הערר או בכלל בצורך להחזקת התפוס, קצין החקירות הממונה על החקירה הוא שיכריע.

6) יודגש כי אין לסגור תיק חקירה שנחקר בעבירות לפי חוק צער בעלי חיים בעילה של "הנסיבות אינן מתאימות לחקירה/העמדה לדין", אלא באישור רל"ח מרחבי.

ג. סיום החקירה ודיווח

בסיום הטיפול המשטרתית בתיק בו נערכה חקירה משותפת, אם על ידי גניזה או סגירת התיק מכל סיבה שהיא, ואם על ידי הגשת התיק לתביעה, יועבר דיווח על ידי הממונה על החקירה המשטרתית לממונה האכיפה ברשות או מי מטעמו, בהתאם למחוז הרלוונטי של הרשות. במקרה של סגירת תיק החקירה המשטרתית, יכולה הרשות לבקש את חומרי החקירה בתיק על מנת לשקול הגשת כ"א על ידה בעבירות לפי חיקוקי הגנת הטבע.

5. העברת חומרי חקירה

- א. בכל מקום בו הועברו חומרי חקירה (העברה לרשות אחרת מוסמכת, תיק משותף וכד') יש לתעד את דבר העברת חומרי החקירה לרשות ולידי הגורם ברשות שלו נמסרו החומרים, "ממונה-האכיפה" במחוז הרלוונטי ברשות או גורמי הרשות שהיו באירוע.
- ב. ככל שעולה כי בחומרי החקירה שיש להעביר לרשות, ישנם חומרי מודיעין, חומרים אלה יועברו לרשות על פי הנחיות חטיבת המודיעין בטיפול בחומרים אלה ולאחר התייעצות עם מדור חסיונות.
- ג. ככל שהוחלט שלא להעביר את מלוא חומרי החקירה, על קצין החקירות הממונה על החקירה לעדכן את ממונה האכיפה ברשות ולתעד זאת ביומן החקירה.
- ד. חומר מודיעין יועבר לגורם מוסמך ברט"ג לעיון וטיפול בחומרי מודיעין, וזאת לאחר שקיבל אישור יחב"מ ויחתום על הצהרת ביטחון מידע ולאחר קבלת הכשרה מתאימה כפי שתיקבע ע"י מ"י והרט"ג. העברת תוצרי המודיעין לגופי הפיקוח של "רשות הטבע והגנים" תיעשה בצורת פראפרזה בלבד ותועבר באמצעות המערכת המשותפת ("כספת") לבעלי התפקידים שאושרו לכך ע"י יחב"מ.

6. טיפול בתלונות נגד פקחי הרשות על רקע מילוי תפקידם

א. כללי

- 1) סעיף זה מסדיר את הטיפול בתלונות כנגד פקחים, על רקע ביצוע פעולות פיקוח ואכיפה במסגרת תפקידם.
- 2) בפעולות פיקוח ואכיפה קיים פוטנציאל חיכוך גבוה עם האוכלוסייה. חיכוך זה לעיתים עלול להסלים לעימות פיזי או מילולי עם חשודים.

- (3) מעת לעת אותם חשודים מתלוננים על התנהגות הפקחים טרם חקירתם במהלכה או לאחריה.
(4) לא אחת מתבררות תלונות אלה כתלונות כוזבות שנועדו לפגוע במעמד הפקח, ולעכב את הטיפול בתלונה כנגד אותו חשוד-מתלונן.

5) לציין כי פקחי הרשות הם "עובדי ציבור" כלשון החוק בסעיף 34כד לחוק העונשין.

ב. חקירה

- (1) החוקר לא ינקוט בכל הליך של בדיקה או חקירה כנגד פקחי הרשות, בטרם ייבחן החומר על ידי קצין החקירות, למעט אם יתעורר הצורך לנקוט פעולות ראשוניות הדרושות לשמירת הסדר הציבורי, לשמירת חיי אדם ולהבטחת יעילותה של החקירה.
(2) אין לבצע עימות בין החשוד לבין הפקח ללא אישור קצין החקירות הממונה על החקירה.
(3) **חקירה באזהרה של פקח והפיכתו לחשוד תבוצע באישור קצין אח"ם מחוזי או מי מטעמו בלבד. ככל שסבור ק' האח"ם המחוזי כי אין חשד סביר שמצדיק חקירה באזהרה ובמידת הצורך תיגבה עדות פתוחה בלבד.**
(4) ככל והפקח נחקר באזהרה, יש לקבל אישור על הפיכת הפקח לחשוד ללא דיחוי מק' אח"ם מחוזי או מי מטעמו.
(5) החלטה בדבר תפיסת נשקו של פקח תתקבל אך ורק על ידי קצין אח"ם מחוזי או מי מטעמו. התעורר הצורך בתפיסת הנשק שלא סובל דיחוי, יועבר דיווח לקצין האח"ם המחוזי או מי מטעמו.

ג. חיפוש, עיכוב ומעצר

- (1) התעורר חשד לביצוע עבירה על ידי פקח במסגרת מילוי תפקידו, ניתן לעכבו או לעצרו בהתאם לסמכות המוקנית לשוטר על פי דין, וכן כמותווה בפקודת המטא"ר 14.01.34 - "עיכוב, מעצר ושחרור".
(2) מעצרו של פקח טעון אישור של ק' אח"ם מחוזי או מי מטעמו וכן דיווח למפקד המרחב. התעורר הצורך לבצע עיכוב/מעצר שלא סובל דיחוי, יועבר דיווח על המעצר לק' אח"ם מחוזי או מי מטעמו לאלתר.
(3) חיפוש בחצריו של פקח טעון אישור מראש של ק' אח"ם מחוזי או מי מטעמו, אלא אם התעורר צורך לבצע חיפוש שלא סובל דיחוי, ואז יועבר דיווח על החיפוש לק' אח"ם מחוזי או מי מטעמו.

ד. סיום החקירה ודיווח

- (1) לאחר קבלת אישור ק' אח"ם מחוזי או מי מטעמו לחקירת הפקח באזהרה, תועבר הודעה על חקירת עובד ציבור לנציבות שירות המדינה, כמותווה בנוהל אח"ם מס' 300.20.228 - "ממשקי העבודה של מ"י ונציבות שירות המדינה: ניתוח תיקים וכללי דיווח".
(2) בסיום החקירה תעביר היחידה הטריטוריאלית, בנתיבי הפיקוד, את תיק החקירה לק' האח"ם בתחנה בצירוף סיכום החקירה, והעתק הדוח על פתיחה בחקירה נגד עובד מדינה.
(3) ק' אח"ם מחוזי ינחה לאחר עיון בתיק את יחידת החקירות הטריטוריאלית כיצד לפעול, או יורה על העברתו של התיק ליחידת תביעות לשם הגשת כתב אישום.

7. טיפול בתלונות של פקחי הרשות

א. כללי

- (1) פקחי הרשות מתמודדים לא אחת במסגרת עבודת האכיפה בעבירות המבוצעות כלפיהם כגון: איומים, תקיפת עובד ציבור, העלבת עובד ציבור והפרעת עובד ציבור במילוי תפקידו. לעיתים אף ננקטות פעולות המהוות שיבוש הליכי חקירה מצידם של החשודים.
- (2) הפקחים אמונים על אכיפת החוק, ותדירות עבירות הפגיעה וניסיון הפגיעה בהם במהלך תפקידם, מחייבים תשומת לב מיוחדת של משטרת ישראל לתלונות המוגשות על ידם. כאמור, פקחי הרשות הם "עובדי ציבור" בהתאם לסעיף 34כד לחוק העונשין, ויש להתייחס לעובדה זו כאל אחד מרכיבי יסודות העבירה בעבירות הרלוונטיות, כגון הפרעה לעובד ציבור או תקיפת עובד ציבור.

ב. טיפול בתלונה

- (1) תלונה שהגיש פקח על עבירות שבוצעו כלפיו במסגרת תפקידו כדוגמת תקיפת עובד ציבור, איומים וכד', תדווח לקצין החקירות/קצין תורן.
- (2) פקח מתלונן שהופיע ביחידת משטרה והגיש תלונה, יימסר לו, מיד עם קבלת התלונה, טופס מ-3333 "אישור בדבר הגשת תלונה" ופרטי שם המשתמש והסיסמה למערכת מני"ע (מערכת נפגעי עבירה).
- (3) יחידת החקירות תפתח תיק פל"א ותבצע חקירה בהקדם.
- (4) בהתאם להנחיית מדור חקירות ומדור מיחשוב אח"ם - "אופן הזנת עובד של חברת תאגיד בפל"א" (סימוכין מדור חקירות 30521819): בעת פתיחת תיק בפל"א – **על החוקר לברר עם המתלונן האם מתנגד להוספת הרשות כמתלונן נוסף בתיק (אשר רשאי לקבל פרטים מתיק החקירה)**. ככל שלא התנגד המתלונן, יש להוסיף את הרשות כ"מתלונן" לפי מספר ח.פ. – 500500285, יש להוסיף כתובת עדכנית לתאגיד תחת כתובת ואמצעי קשר. מספר פלאפון של הרשות לצורך כך הוא 050-5553005. בפרטי המעורב של העובד יש לרשום "עובד ציבור" מעורב כללי (עד) או קורבן, ולהוסיף באמצעי הקשר את כתובת מקום העבודה.

ג. סגירת התיק

- (1) לרשות אין סמכות לחקור ולהעמיד לדין בעבירות אלו כנגד פקחיה, ומשכך אין לגנוז תיקים אלו בעילת "רשות אחרת מוסמכת לחקור".
- (2) **ההחלטה לסגור או לגנוז תיק ללא העברתו לתביעות, תבוצע באישור קצין אח"ם מרחבי. אם בוצעה עבירה של תקיפת עובד ציבור בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 382א(ב) לחוק העונשין, שהעונש בצידה הוא עד 5 שנות מאסר, ייסגר התיק רק על ידי התביעות, לפי סמכותם בסעיף 60 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982.**
- (3) החלטה על סגירת או גניזת התיק תדווח לאגף החקירות של הרשות על ידי היחידה החוקרת.

נספח א'

חיקוקים הקשורים להגנת הטבע

1. חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998.
2. חוק להגנת חיית הבר, התשט"ו-1955.
3. חוק איסור נהיגה ברכב בחוף ים, תשנ"ז-1997.
4. תקנות גנים לאומיים, שמורות טבע (איסור פגיעה בערכי טבע מוגנים והגנה עליהם), התשכ"ח-1968.
5. תקנות גנים לאומיים, שמורות טבע ואתרי הלאום (איסור פגיעה בערכי טבע מוגנים), התשמ"ד-1983.
6. תקנות גנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים, ואתרי הנצחה (אגרות כניסה לגנים לשמורות ולאתרים לאומיים), תשנ"ח-1998.
7. תקנות שמורות טבע (סדרים והתנהגות), התשל"ט-1979.
8. תקנות להגנת חייב הבר, התשל"ו-1971.
9. תקנות להגנת חיית הבר (אזורים אסורים), התשל"א-1971.

חקיקה בשטחי איו"ש

1. צו בדבר הגנה על הטבע (יו"ש) (מס' 363), התשי"ל-1969.
2. כללי התנהגות בשמורות טבע (יהודה ושומרון), התשל"ג-1973.
3. אכרזה בדבר ערכי טבע מוגנים (יהודה ושומרון), התשל"ג-1973.
4. צו בדבר פארקים (יהודה ושומרון) (מס' 373), התשי"ל-1970.
5. כללים בדבר התנהגות בפארקים (יהודה ושומרון), התשל"ד-1974.

נספח ב'

אמצעי קשר עם מחוזות הרשות

שם	טלפון	פקס	דואר אלקטרוני
לשכה משפטית - רחוב עם ועולמו 3, ירושלים 95463 מנהל אגף התביעות – עו"ד שי פרץ	02-5005440 02-5014869	02-5006215	u-mishpatit@npa.org.il shaip@npa.org.il
חטיבת פיקוח ואכיפה - רח' עם ועולמו 3, גבעת שאול ירושלים מנהל אגף חקירות ומודיעין – ירון מרדכי	02-5005463 02-5005470	02-5005459	u.achifa@npa.org.il yaronm@npa.org.il
מחוז צפון - גן לאומי מגידו, דואר מגידו ממונה אכיפה – ליעד לינג	04-6522167 04-8275638	04-6420312	Mz.zafon@npa.org.il liad.l@npa.org.il
מחוז מרכז - גן לאומי ירקון, ת"ד 238 ראש העין 48101 ממונה אכיפה – טל רותם	03-9150400 03-9150400	03-9024362	mazkirut-merkaz@npa.org.il oris@npa.org.il
מחוז דרום - פארק התעשיות עומר, ת.ד. 3020 ממונה אכיפה – דוד גודקר	08-6280404 08-6280404	08-6230021	gilad@npa.org.il davidg@npa.org.il
מחוז יו"ש - רח' עם ועולמו 3, גבעת שאול ירושלים ממונה אכיפה – ארז ברוכי	02-6232936 02-6232936	02-6259783	mz.yosh@npa.org.il erez@npa.org.il